

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Mücahit ARPACI*

Özet- Bu araştırmada İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik meslek bilgisi (ÖMB) derslerine yönelik tutumlarını; cinsiyet ve üniversite değişkenlerine göre incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma; 2011-2012 eğitim-öğretim yılı Ankara, İstanbul, Dokuz Eylül, Ondokuz Mayıs, Uludağ ve Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören 226 üniversite son sınıf öğrencisi ile yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak Yüksel (2009) tarafından geliştirilen 42 maddelik Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada, betimsel tarama modeli kullanılmış ve öğretmen adaylarının tutum ölçeğine verdikleri cevaplardan elde edilen veriler SPSS programı yardımıyla analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin ÖMB derslerine, öğretmenlik mesleğine ve Öğretmenlik Meslek Bilgisi derslerine giren öğretim elemanlarına olumlu baktıkları, ÖMB derslerinin gerekliliğinin farkında oldukları, buna karşılık tutum düzeylerinin çok olumlu olmadığı, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı görülmüştür. Ancak üniversite değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler- İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen eğitimi, Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri

* Yard. Doç. Dr., Dicle Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din Eğitimi Anabilim Dalı
E-posta: mucahitarpaci@hotmail.com

Giriş

Öğretmenlik mesleği, öğretmenin önemi ve öğretmen yetiştirme eğitim tarihinde sürekli güncelliğini koruyan kavramlardır. 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu öğretmenliği aşağıdaki maddelerde olduğu gibi tanımlamaktadır: “Madde 43: Öğretmenlik, Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitimi'nin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler.

Yukarda belirtilen nitelikleri kazanabilmeleri için, hangi öğretim kademesinde olursa olsun, öğretmen adaylarının yükseköğrenim görmelerinin sağlanması esastır. Bu öğrenim lisans öncesi, lisans ve lisans üstü seviyelerde yatay ve dikey geçişlere de imkân verecek biçimde düzenlenir.” (Milli Eğitim Temel Kanunu)

Buna göre, 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu öğretmenliği özel bir uzmanlık mesleği olarak tanımlamış ve tüm öğretmen adaylarının yükseköğrenim görmeleri gerektiğini karara bağlanmıştır. Öğretmen yetiştirme programları ile ilgili olarak da bu programlarda genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon (öğretmenlik meslek bilgisi-ÖMB) derslerinin yer alması gerektiği belirtilmiştir (Yüksel, 2009).

Öğretmenlik mesleğinde özel alan bilgisi dersleri, öğrenciler için gerekli olan bilgi ve becerileri onlara aktarmak için gereklidir. Alan bilgisi yanında öğretmen yeterli derecede genel kültüre de sahip olmalıdır. Fakat eğitim ve öğretim için bunlar yeterli değildir. Önemli olan bu bilgileri öğrencilere en iyi şekilde aktarabilmektir. İşte öğretmenin bu yeterliği kazanabilmesi için öğretmenlik meslek bilgisine sahip olması gerekir.

Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, öğretmen yetiştirme programındaki muhteva kategorilerinden birisidir. Öğretmenlik meslek bilgisini kazandırmak amacıyla öğretmen yetiştiren kurumlarda okutulan derslere öğretmenlik meslek bilgisi dersleri denir. Genel olarak kime, nerede, nasıl öğretilmelidir sorularına cevap veren, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışları kazandıran dersler bütünü, meslek formasyonu olarak da bilinmektedir (Küçükahmet,1989). Öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin temel özelliği ise öğretmen adaylarına öğretme yeterliliğini kazandırmasıdır.

Günümüzde “alanında uzman olan öğretebilir” söylemi yerini “alanı bilen ve öğretme yeterliliğine sahip olan öğretebilir” söylemine bırakmıştır. Buna göre,

bir alanı öğretebilmek için o alanı iyi bilmek yeterli değildir. Alan bilgisi yanında öğretme yeterliliğine sahip olmak, öğretim yapılan gurubun özellikleri ile grup içinde yer alanların bireysel farklılıklarını göz önüne alarak öğretim yapmak gereklidir (Tandoğan, 1998).

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeninin de eğitim-öğretim sürecinde etkili olabilmesi için yukarıda ifade edilen özelliklere sahip olması gerekmektedir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenin etkili olması, onda bulunan alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür alanındaki yeterliğe sahip olmasıyla mümkündür. Öğretmenin bu yönüyle alanıyla ilgili bilgi birikimine sahip olması ve bu bilgi birikimini sürekli artırması gerekmektedir. Bunun yanında bilgiyi öğrenciye etkili bir şekilde iletebilmek için özel öğretim yöntem ve tekniklerini çok iyi bilmesi gerekmektedir.

Din eğitimini okulda kılavuzlayan kişi olarak öğretmenlerin, çocukta var olan dini istidat ve kabiliyetleri ortaya çıkarması ve geliştirmesi beklenmektedir. Dinin insanlık kadar eski olduğu, insanlığın bütün üstün değer, kavram ve duygularının; insan hakları, demokrasi, eşitlik, kardeşlik, feragat, diğerkâmlık ve insana saygının hep dinden geldiği sosyolojinin ortaya koyduğu gerçeklerdir (Bilgin,1980). Bu açıdan, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmenlerinin önemi oldukça fazladır. Çünkü bireysel, toplumsal ve kültürel boyutu olan dini öğretmek çok hassas bir konudur.

Okulda din eğitimini verecek olan öğretmenin öncelikle din hakkında doğru bilgiye, daha sonra bu bilginin öğretilmesine yönelik bir takım yeterliklere sahip olması gerekmektedir. Öğretmenin etkili olması onda bulunan alan bilgisine, özel alan ve genel kültür alanındaki yeterliğe sahip olmasıyla mümkündür. Öğretmenin bu sebeple alanıyla ilgili bilgi birikimine sahip olması ve bu bilgi birikimini sürekli artırması gerekmektedir. Bunun yanında bilgiyi öğrenciye etkili bir şekilde iletebilmek için özel öğretim tekniklerini çok iyi bilmesi ve ders ortamında uygulaması gerekmektedir.

Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurumu ve Dünya Bankası İşbirliğiyle gerçekleştirilen ve 1997 yılında sonuçları uygulamaya konan öğretmen yetiştirme model ve programları arasında İlköğretim kurumlarındaki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmenlerinin daha nitelikli bir biçimde yetiştirilmesi için İlahiyat Fakülteleri bünyesinde İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü ismiyle bir bölüm oluşturulmuş ve bu bölümün programı geliştirilerek uygulamaya konmuştur.

İlahiyat fakülteleri 1998 yılında YÖK yürütme kurulunun 11.07.1997 tarih ve 97.23.1660 sayılı kararı ile yeniden yapılandırılarak yeni bir sürece girmiştir. Bu karar ile;

İlköğretim 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflarında yer alan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri için bünyelerinde aynı zamanda güçlü eğitim fakülteleri bulunan üniversitelerin İlahiyat Fakültelerinde, normal İlahiyat programlarına ek olarak 4 yıllık lisans düzeyinde İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği” (YÖK Yürütme Kurulu Kararı) programlarının açılmasına ve 1998–1999 öğretim yılından itibaren öğretime başlamalarına karar verilmiştir. Bu bölüm, öğretmen yetiştiren fakültelerin yeniden yapılandırılması çerçevesinde, bünyesinde güçlü eğitim fakülteleri bulunan üniversitelerin İlahiyat Fakültelerinde açılmıştır. Bu fakültelerde 1998-1999 yılından itibaren “İlahiyat Lisans” ve “İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Programı” olmak üzere iki farklı öğretim programı uygulanmaya başlanmıştır. İlahiyat Fakültelerinin İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği bölümleri, YÖK yürütme kurulunun öngördüğü şekilde 1998–1999 öğretim yılında eğitim-öğretime başlamıştır. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü’nün temel ilkeleri YÖK tarafından hazırlanan kitapçıkta, Formasyon dersleri: 36 kredi olarak belirlenmiştir. Bu dersler,

- Gelişim ve Öğrenme
- Öğr. Mesleğine Giriş
- Okul Deneyimi I
- Öğr. Planlama ve Değerlendirme
- Öğr. Teknolojileri ve Mat. Geliş.
- Özel Öğretim Yöntemleri-I
- Sınıf Yönetimi
- Özel Öğr. Yöntemleri II
- Okul Deneyimi II
- Öğretmenlik Uygulaması, olarak belirlenmiştir.

2006-2007 akademik yılında öğretmen yetiştiren bütün bölümler Eğitim Fakülteleri bünyesine aktarılmış ve bu süreçte programda bazı değişiklikler yapıl-

mıştır. Eğitim fakülteleri bünyesinde yer alan İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği programlarında yer verilen formasyon dersleri,

- Eğitim Bilimine Giriş
- Eğitim Psikolojisi
- Öğretim İlke ve Yöntemleri
- Öğr. Teknolojileri ve Mat. Geliş.
- Ölçme ve Değerlendirme
- Sınıf Yönetimi
- Özel Öğretim Yöntemleri I-II
- Okul Deneyimi
- Rehberlik
- Özel Eğitim
- Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi
- Öğretmenlik Uygulaması, şeklinde belirlenmiştir.

Yukarıda verilen bilgilerden hareketle öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin bilgi, beceri ve tutum geliştirmelerinde en önemli faktörlerden birisi Öğretmenlik Meslek Bilgisi (ÖMB) dersleridir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğrencilerin bu derslere karşı tutumları oldukça önemlidir. Çünkü öğrencilerin belli bir derse yönelik tutumları ile başarıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Öğrencilerin bir dersle ilgili duyuşsal özelliklerinin en önemli göstergelerinden biri tutumlarıdır. Tutum bireyin bir psikolojik objeye yönelik olumlu ya da olumsuz genel duyguları olarak tanımlanabilir (Tavşancıl, 2002). Bu nedenle öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine karşı tutumlarının tespit edilmesi önemlidir.

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile ilgili çok sayıda çalışmalar (Tekerek ve Polat, 2011; Demirtaş vd., 2011, Aksoy, 2010; Bulut, 2009; Yüksel, 2009; Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Derman vd., 2008; Bozdoğan vd. 2007, Aslan ve Akyol, 2006; Üstün, 2005; Şeker, Deniz ve Görgen, 2005; Üstün vd., 2004; Oral, 2004; Akpınar, 2004; Erkuş vd., 2000) yapılmıştır. Ancak İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği bölümü öğrencilerin ÖMB dersleri hakkındaki görüşlerini ortaya koyan herhangi bir araştırmaya rastlanılamamıştır.

Bu araştırmada Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi Bölümü öğrencilerinin ÖMB derslerine (öğretmenlik mesleğine giriş, gelişim ve öğrenme, öğretimde plânlama ve değerlendirme, öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme, sınıf yönetimi ve rehberlik, özel öğretim yöntemleri, okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması) ilişkin görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi Bölümü öğrencilerinin ÖMB derslerine ilişkin görüşleri nedir?
2. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi Bölümü öğrencilerinin ÖMB derslerine ilişkin görüşleri öğrenim gördükleri üniversite/fakülteye göre farklılık göstermekte midir?
3. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi Bölümü öğrencilerinin ÖMB derslerine ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Model

Bu araştırmada, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi Bölümü öğrencilerinin ÖMB derslerine karşı tutumlarını ve tutumlarının bazı faktörlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Bu nedenle araştırmada, ilişkisel tarama modeli (bkz: Karasar, 1998, s. 79-81) kullanılmıştır. Bu tür modellerde ihtiyaç duyulan veriler, hedef kitle olarak tanımlanan çalışma evrenindeki birey ya da objelerden çeşitli araçlar kullanılarak toplanır. Soruna ilişkin mevcut durum herhangi bir müdahale olmaksızın betimlenmeye çalışılır (Balcı, 2002). Araştırmaya konu edilen araştırma tek faktörlü bir desen (Balcı, 2002) olarak planlanmıştır. Bu çalışmada araştırmanın problemini gösteren bağımlı değişken, İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Bölümü öğrencilerinin ÖMB derslerine karşı tutumları, bu tutumlara sahip olma düzeylerinde etkisi olup olmadığı incelenen bağımsız değişkenler ise cinsiyet ve üniversitedir.

Çalışma Grubu

Araştırma 2011-2012 öğretim yılında, Ankara, İstanbul, Dokuz Eylül, Ondokuz Mayıs, Uludağ ve Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Din Kültürü ve Ah-

lak Bilgisi Eğitimi Bölümü son sınıfa kayıtlı 226 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Fakülteler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi bölümlerinin öğrenci sayısı dikkate alınarak belirlenmiştir. Ayrıca bölge bazında her bölgeyi temsil eden bir bölüm araştırmaya dâhil edilmiştir. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi bölümü öğrencileri de araştırmaya dâhil edilmesine rağmen geri dönüş olmadığı için araştırmadan çıkarılmıştır. Anket ilgili bölümlerdeki bütün son sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Son sınıf öğrencilerinin alınmasının sebebi bu öğrencilerin hem öğretmenlik meslek hem de alan bilgisi derslerinin hepsini almış olmaları ve bu nedenle daha geçerli bir değerlendirme yapabileceklerinin varsayılmasıdır.

Tablo1’de çalışma grubu ile ilgili bilgiler verilmektedir.

Tablo 1: Çalışma grubu

Üniversite		Kadın	Erkek	Toplam
Ankara Üniversitesi	N %	21-14,1%	12-15,6%	33-14,6%
İstanbul Üniversitesi	N %	36-24,2%	9-11,7%	45-19,9%
Dicle Üniversitesi	N %	24-16,1%	14-18,2%	38-16,8%
Dokuz Eylül Üniversitesi	N %	23-15,4%	28-36,4%	51-22,6%
On Dokuz Mayıs Üniversitesi	N %	19-12,8%	4-5,2%	23-10,2%
Uludağ Üniversitesi	N %	26-17,4%	10-13,0%	36-15,9%
Toplam	N %	149-100%	77-100%	226-100,0%

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin % 22.6’sı Dokuz Eylül Üniversitesi, % 19,9’u İstanbul Üniversitesi, % 16.8’i Dicle Üniversitesi, %15.9’u Uludağ Üniversitesi, % 14.6’sı Ankara Üniversitesi ve % 10.2’si Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencisi olup, tüm öğrencilerin % 65.9’u kız, % 34.1’i erkektir. Bütün fakültelerde kız öğrencilerin sayısını erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada öğrencilere Yüksel (2009) tarafından geliştirilen Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri Ölçeği (ÖMBÖ) uygulanmıştır. Ölçek beşli Likert tipi bir

ölçektir. Ölçeğin seçenekleri ve puanlaması; Kesinlikle Katılım 5, Katılım 4, Kararsızım 3, Katılmam 2, Kesinlikle Katılmam 1 şeklindedir. Olumsuz ifadeli veya olumsuz yönde fikir içeren maddelerde puanlama ters yönde işleyecek şekilde 1, 2, 3, 4, 5 olarak yapılmıştır. Ölçek dört faktörlü, 42 maddeden oluşan bir ölçektir. Ölçeğin boyutları “öğretmenlik meslek bilgisi”, “öğretmenlik mesleği”, “öğretmenlik meslek bilgisi öğretim elemanları” ve “öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin gerekliliği” boyutlarından oluşmaktadır. Ölçek Eğitim Fakültesi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi Bölümü öğrencilerinin ÖMB derslerine yönelik düşüncelerini belirlemek üzere araştırmanın çalışma grubunda yer alan öğrencilere uygulanmış ve sonuçları üzerinde analizler yapılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Anketlerden elde edilen veriler, Statistical Package for Social Science for Windows (SPSS 15.0) programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmış ve verilerin analizinde bu programdan yararlanılmıştır. Toplanan veriler üzerinde yapılan ilk incelemede, verilerin dağılımına bakılmış, dağılımın normal olup olmadığını belirlemek üzere Toplanan dağılımın basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) değerleri incelenmiş, ayrıca Kolmogorov-Smirnov Testi yapılmıştır. Bu testin anlamlı çıkması nedeniyle ($p = ,000$) verilerin normal dağılım göstermediği, yani non- parametrik olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda bölümlerarası farkın test edilmesi için Kruskal-Wallis (değişken sayısı ikiden fazla olduğu için), cinsiyet ve üniversiteler arası farkın test edilmesi için de Mann Whitney-U testi (değişken sayısı iki olduğu için) kullanılmıştır. Ayrıca Kruskal-Wallis testinde farkın anlamlı çıkması durumunda farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla da Mann Whitney-U testi uygulanmıştır. Bu araştırmada anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Araştırmada elde edilen bulgular dört başlık altında verilmektedir.

Öğrencilerin ÖMB Derslerine Yönelik Tutum Düzeyleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin ÖMB derslerine yönelik görüşleri Tablo 2’de verilmektedir.

Tablo 2. Öğrencilerin ÖMB derslerine yönelik görüşlerine ilişkin betimsel değerler

ÖMB Derslerine Yönelik Görüşler	Ort	Katılım Düzeyi
Eğitim derslerinin konuları ilgimi çeker.	3,56	Katılıyorum
Eğitim dersleri sevdiğim dersler arasındadır.	3,42	Katılıyorum
Eğitim derslerini isteyerek çalışırım.	3,30	Orta Derecede Katılıyorum
Dersler arasında en çok eğitim derslerini severim.	3,11	Orta Derecede Katılıyorum
Eğitim derslerinin konuları benim için doyurucudur.	2,94	Orta Derecede Katılıyorum
Eğitim dersleri bittiğinde kendimi yorgun hissedirim.	2,78	Orta Derecede Katılıyorum
Eğitim dersleri çok sönük ve sıkıcı geçmektedir.	2,62	Orta Derecede Katılıyorum
Eğitim derslerinde saatler geçmek bilmiyorum.	2,56	Katılmıyorum
Eğitim derslerine gireceğim saati dört gözle beklerim.	2,53	Katılmıyorum
Eğitim derslerine mecbur olduğum için çalışırım.	2,42	Katılmıyorum
Eğitim derslerine girerken büyük bir isteksizlik duyarım.	2,42	Katılmıyorum
Eğitim derslerini sıkıcı buluyorum.	2,40	Katılmıyorum
Eğitim derslerinin konularının azaltılması gerekir.	2,30	Katılmıyorum
Eğitim dersleri benim için öncelikli dersler arasında yer almıyor.	2,28	Katılmıyorum
Eğitim derslerini sevmiyorum.	2,15	Katılmıyorum
Eğitim dersleri bölümdeki diğer alan (brans) dersleri kadar önemli dersler değildir.	2,10	Katılmıyorum
Elimden gelse eğitim derslerine girmek istemem.	2,10	Katılmıyorum
Eğitim derslerini hayatla ilgili olmayan soyut konular içerdiği için sevmiyorum.	2,07	Katılmıyorum
Eğitim derslerine girmek benim için zaman kaybıdır.	1,90	Katılmıyorum
Eğitim derslerini anlamsız ve gereksiz buluyorum.	1,75	Kesinlikle Katılmıyorum
Bana kalsa bu dersleri programdan kaldırırım.	1,72	Kesinlikle Katılmıyorum

Tablo 2’deki değerler incelendiğinde öğrencilerin ÖMB derslerine yönelik düşüncelerinin olumlu olduğu görülmektedir. Ancak öğrencilerin katılım düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Ölçekteki olumlu ifadelerle katılım düzeyi “katılıyorum ve orta derecede katılıyorum” düzeyindedir. Olumlu ifadelerdeki en yüksek katılım “Eğitim derslerinin konuları ilgimi çeker” önermesine olmuş-

tur. Bu maddeyi “Eğitim dersleri sevdiğim dersler arasındadır” ve “Eğitim derslerini isteyerek çalışırım” önermeleri takip etmiştir. Ölçekteki eğitim dersleri ile ilgili olumsuz önermelere öğrencilerin katılmadığı tespit edilmiştir. “Eğitim derslerini anlamsız ve gereksiz buluyorum.” ve “Bana kalsa bu dersleri programdan kaldırıyorum.” Önermelerine öğrenciler kesinlikle katılmamaktadır. Genel olarak öğrencilerin öğretmenlik meslek derslerine karşı tutumlarının olumlu olduğu ancak bu düzeyin “Katılıyorum ve Orta Derecede Katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin açık uçlu soruda verdiği cevaplardan hareketle, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri hariç eğitim derslerini genellikle teorik olarak buldukları belirlenmiştir. ÖMB derslerinin teorik olarak görülmesi bu derslere karşı tutumu etkilediği düşünülmektedir. Ayrıca bu derslere Eğitim Bilimleri öğretim elemanlarının girmesi, ilgili öğretim elemanlarının ÖMB dersleri ile Din öğretimi ilişkisini tam olarak kuramamaları bu derslere olan tutumu olumsuz etkilediği düşünülmektedir.

Tablo 3: Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerine ilişkin betimsel değerler

Öğretmenlik Mesleği	Ort	Katılım Düzeyi
Öğretmenlik severek ve isteyerek yapabileceğim bir iştir.	3,95	Katılıyorum
Bence öğretmenliğin cazip tarafları vardır.	3,89	Katılıyorum
Bu bölümü kazandığım için mecburen öğretmen olacağım.	2,14	Katılmıyorum
Mezun olunca iyi bir iş teklifi alsam hemen öğretmenliği bırakırım.	2,11	Katılmıyorum
Öğretmen olup olmayacağım konusunda kararsızım.	1,93	Katılmıyorum
Gelecekte sürekli bir sınıfta hapsolacağımı düşünmek beni korkutuyor.	1,92	Katılmıyorum
Öğretmenlik mesleğinin beni ne maddi ne de manevi açıdan tatmin edeceğini zannetmiyorum.	1,87	Katılmıyorum
Öğretmen olmak istemiyorum.	1,82	Katılmıyorum
Öğretmenlik mesleğinden nefret ederim.	1,48	Kesinlikle Katılmıyorum

Tablo 3’teki değerler incelendiğinde öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik düşüncelerinin olumlu olduğu görülmektedir. Ölçekteki olumlu ifadelere katılım düzeyi “katılıyorum” düzeyindedir. Olumlu ifadelerdeki en yüksek katılım “Öğretmenlik severek ve isteyerek yapabileceğim bir iştir.” önermesine olmuştur. Bu maddeyi “Bence öğretmenliğin cazip tarafları vardır.” önermesi takip etmiştir. Ölçekteki öğretmenlik mesleği ile ilgili olumsuz önermelere öğrencilerin katılmadığı tespit edilmiştir. Genel olarak öğrencilerin öğretmenlik

mesleğine karşı tutumlarının olumlu olduğu görülmektedir. Bölüme gelen öğrencilerin öğretmen olmak için geldikleri düşünüldüğünde bu durum beklenen bir sonuçtur.

Tablo 4: Öğrencilerin öğretim elemanlarına yönelik görüşlerine ilişkin betimsel değerler

Öğretim Elemanları	Ort	Katılım Düzeyi
Eğitim derslerine giren öğretim elemanlarının kullandığı öğretim yöntemleri beni motive etmiyor.	2,82	Orta Derecede Katılıyorum
Eğitim derslerine giren öğretim elemanlarını akademik yönden yeterli bulmam.	2,59	Katılmıyorum
Eğitim dersine giren öğretim elemanları bizi anlamak istemiyorlar.	2,54	Katılmıyorum
Elimden gelse eğitim derslerine giren öğretim elemanlarından ders almam.	2,53	Katılmıyorum
Eğitim dersine giren öğretim elemanlarıyla iletişim kuramıyorum.	2,50	Katılmıyorum
Eğitim derslerine giren öğretim elemanlarını sevmiyorum.	2,42	Katılmıyorum
Eğitim dersine giren öğretim elemanlarının derste verdikleri örnekler alanımızla ilgili değildir.	2,40	Katılmıyorum
Bana göre eğitim derslerine giren öğretim elemanları derslerini ciddiye almıyorlar.	2,20	Katılmıyorum
Eğitim derslerine giren öğretim elemanları bana not verirken (beni değerlendiren) objektif davranmak yerine kişisel inanç, fikir ve tutumlarına göre davranmaktadır.	2,20	Katılmıyorum

Tablo 4'teki değerler incelendiğinde öğrencilerin derslere giren öğretim elemanlarına yönelik düşüncelerinin olumlu olduğu görülmektedir. Ölçekte yer alan öğretim elemanlarına karşı tutumları ölçen olumsuz önermelere öğrencilerin bir madde dışında "katılmadığı" görülmektedir. Öğrencilere göre "Eğitim derslerine giren öğretim elemanlarının kullandığı öğretim yöntemleri beni motive etmiyor." maddesine orta derecede katıldıkları tespit edilmiştir. Ölçekteki derslere giren öğretim elemanları ile ilgili olumsuz önermelere öğrencilerin katılmadığı ve katılmama düzeyinin yüksek olduğu belirlenmiştir. "Eğitim derslerine giren öğretim elemanlarının kullandığı öğretim yöntemleri beni motive etmiyor." Önermesine öğrencilerin orta derecede katıldıkları tespit edilmiştir. Bu durum yukarıda da belirtildiği gibi Eğitim Bilimleri öğretim elemanlarının ÖMB dersleri ile alanın ilişkisini tam olarak kuramadıklarını göstermektedir. Bu durumun akademik araştırmalarla tespit edilmesi gerekmektedir.

Tablo 5: Öğrencilerin öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin gerekliliğine yönelik görüşlerine ilişkin betimsel değerler

ÖMB Derslerinin Gerekliliği	Ort	Katılım Düzeyi
Eğitim dersleri iyi öğretmen olabilmek için gereklidir.	3,89	Katılıyorum
Eğitim derslerindeki konularını iyi öğrenirsem iyi bir öğretmen olurum.	3,51	Katılıyorum
Eğitim derslerinde öğrendiklerimi öğretmenlik yaparken kullanabileceğimi düşünmüyorum.	2,32	Katılmıyorum

Tablo 5’deki değerler incelendiğinde öğrencilerin öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin gerekli olduğunu belirttikleri görülmektedir. Ölçekteki olumlu ifadelere katılım düzeyi “katılıyorum” düzeyindedir. Olumlu ifadelerdeki en yüksek katılım “Eğitim dersleri iyi öğretmen olabilmek için gereklidir.” önermesine olmuştur. Bu maddeyi “Eğitim derslerindeki konularını iyi öğrenirsem iyi bir öğretmen olurum.” önermesi takip etmiştir. Ölçekteki derslerin gerekliliği ile ilgili olumsuz önermeye öğrencilerin katılmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan hareketle öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni olabilmek için ÖMB Derslerinin gerekli olduğunu düşündüklerini ortaya koymaktadır.

Tablo 6. Cinsiyet değişkenine göre ÖMB dersleri Mann-Whitney U testi sonuçları

	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıralar toplamı	Z	p
ÖMB Dersleri	Kadın	149	111,64	16634,50	-,595	,55
	Erkek	77	117,10	9016,50		
Öğretmenlik Mesleği	Kadın	149	102,20	15227,50	-3,629	,00
	Erkek	77	135,37	10423,50		
ÖMB Öğretim Elemanları	Kadın	149	115,64	17230,00	-,685	,49
	Erkek	77	109,36	8421,00		
ÖMB Derslerinin Gereklilik	Kadın	149	115,23	17170,00	-,563	,57
	Erkek	77	110,14	8481,00		
Genel Ölçek	Kadın	149	110,23	16425,00	-1,045	,29
	Erkek	77	119,82	9226,00		

Tablo 6'daki veriler incelendiğinde ÖMB dersleri ölçeğinin öğretmenlik mesleği boyutu puan sıra ortalaması cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır $Z = -3,629p < 0,01$.

Sonuçlar araştırmaya katılan erkek öğrencilerin öğretmenlik mesleği boyutu puan sıra ortalaması ($X=109,36$), kızların ise ($X=102,33$) 'dür. Erkek öğrencilerin sıra ortalamalarının kız öğrencilere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarda erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha olumlu olduğu görülmektedir. Ölçeğin diğer alt boyutlarında anlamlı bir fark tespit edilememiştir.

Tablo 7: Mezun olunan eğitim kurumu değişkenine göre ÖMB dersleri ile ilgili Kruskal Wallis H Testi analizi sonuçları

	Eğitim Kurumu	N	Sıra Ortalaması	X2	p
ÖMB Dersleri	Ankara Ü.	33	109,09	6,692	,245
	İstanbul Ü.	45	129,87		
	Dicle Ü.	38	93,38		
	Dokuz Eylül Ü.	51	114,05		
	On Dokuz Mayıs Ü.	23	117,72		
	Uludağ Ü.	36	114,85		
Öğretmenlik Mesleği	Ankara Ü.	33	95,77	6,775	,238
	İstanbul Ü.	45	119,81		
	Dicle Ü.	38	110,76		
	Dokuz Eylül Ü.	51	126,72		
	On Dokuz Mayıs Ü.	23	121,72		
	Uludağ Ü.	36	100,78		
Öğretim Elemanı	Ankara Ü.	33	107,89	4,883	,430
	İstanbul Ü.	45	115,12		
	Dicle Ü.	38	96,78		
	Dokuz Eylül Ü.	51	114,20		
	On Dokuz Mayıs Ü.	23	128,91		
	Uludağ Ü.	36	123,43		

ÖMB Ders Gereklilik	Ankara Ü.	33	106,26	6,021	,304
	İstanbul Ü.	45	111,80		
	Dicle Ü.	38	109,92		
	Dokuz Eylül Ü.	51	125,19		
	On Dokuz Mayıs Ü.	23	131,24		
	Uludağ Ü.	36	98,15		
Genel	Ankara Ü.	33	101,52	8,461	,133
	İstanbul Ü.	45	126,87		
	Dicle Ü.	38	93,41		
	Dokuz Eylül Ü.	51	121,17		
	On Dokuz Mayıs Ü.	23	127,33		
	Uludağ Ü.	36	109,29		

Tablo 7 incelendiğinde ÖMB dersleri ölçeğinin alt boyutlarındaki puan sıra ortalamalarının üniversitelere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği anlaşılmaktadır. Genel olarak ÖMB derslerine karşı Dicle Üniversitesinde, öğretmenlik mesleğine karşı Ankara Üniversitesinde, öğretim elemanlarına karşı Dicle Üniversitesinde, ÖMB derslerinin gerekliliği konusunda Uludağ Üniversitesinde ve genel ölçekte Dicle Üniversitesinde okuyan öğrencilerin Öğretmenlik Meslek Bilgisi derslerine karşı tutumlarının diğer üniversitelerde okuyan öğrencilere göre daha olumsuz olduğu görülmektedir. Bu durum ilgili üniversitelerde ÖMB derslerine giren öğretim elemanların profilinin de araştırılması gereğini ortaya koymaktadır.

Sonuç ve Öneriler

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi bölümlerinin tekrar İlahiyat bünyesine alındığı bu dönemde, din dersi öğretmeni yetiştirme ve programlarının tartışılmaya başlanacağını düşünmekteyiz. Böyle bir dönemde bu bölümdeki ÖMB dersleri hakkında İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin görüşlerini tespit etmeyi amaçlayan bu çalışmada öğrencilerin ÖMB derslerine, öğretmenlik mesleğine ve ÖMB derslerine giren öğretim elemanlarına karşı olumlu tutum sahibi oldukları, ÖMB derslerinin gerekliliğinin farkında oldukları belirlenmesine rağmen, olumlu tutum düzeyi düşük çıkmıştır. Çetin (2009) yapmış olduğu çalışmada eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin de ÖMB derslerine yönelik tutumlarının yüksek ol-

madığı sonucuna ulaşmıştır. Alan yazındaki bu sonuçlar mevcut araştırmanın bu yöndeki sonuçlarını desteklemektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular bir bütün olarak ele alındığında, öğrencilerin ÖMB derslerine yönelik tutumlarının kişisel özelliklerinden çok, verilen eğitimin niteliğinden etkilendiği söylenebilir. Bu nedenle bundan sonra yapılacak araştırmalarda, öğretmen adaylarının, ÖMB derslerine ilişkin görüşlerinin alınması, derslere giren öğretim elemanı profili ve programın hedeflerinin öğrencilerin ihtiyaçlarına uygunluğunun değerlendirilmesi gerekir. Bu tür araştırmalarla, programın öğrenciler için daha anlamlı ve cazip hale gelmesi ve öğretmen adaylarının tutumlarının daha olumlu olması sağlanabilir.

Öğrenciler ÖMB dersleri ile ilgili sorulan açık uçlu soruda, en fazla ifade edilen konu, eğitim derslerinin din eğitimi ile ilgisinin tam olarak kurulmaması problemidir. Öğrenciler ÖMB derslerinde anlatılan konular uygulamaya yönelik olmadığından şikâyet etmektedir. Öğretmenlik eğitimi, her ne kadar öğretmenlik meslek dersleri, özel ve genel kültür derslerinde meydana gelse de öğretmenlik mesleğinin özelliği gereği birbirini tamamlayıcı şekilde işlenmeyi gerektirir. Bu üç alan birbirini destekleyecek, birbirleri ile sürekli ilişki içinde olacaklardır. Öğretmenlik meslek dersleri teknik bir takım becerileri kazandırıyor gibi görünebilir ama alan bilgisinden bağımsız verilemez. Örneğin öğretmenlik mesleğine giriş/eğitim bilimine giriş, din kültürü ve ahlak bilgisi özel alanı açısından din eğitimi bilimini, bu bilim alanının tarihini, kurumlarını ve özellikle de yasal sürecini görmezden gelemeyiz. Diğer ÖMB dersleri için de aynı durum söz konusudur. Bu durum, ÖMB derslerinde Din Eğitimi Biliminin verilerini dikkate alınarak aşılabılır.

Bu bulgulardan hareketle öğrencilerin ÖMB derslerine yönelik olumsuz tutumlarının sebeplerini tespit edecek araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu sebeplerin başında ÖMB Dersleri ile İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi Bölümünün programları arasındaki ilişkinin kurulabilmesi gelebilir. Bu konunun başka araştırmalarla tespit edilmesi gerekmektedir.

Araştırma sonucunda şu öneriler sunulabilir: ÖMB dersleri ilgi çekici hale getirilmeli, ÖMB derslerinin etkili ve verimli bir şekilde uygulanması için öğrencilerin daha aktif olmaları sağlanmalı, ÖMB derslerinin içerik değerlendirmeleri sürekli yapılarak öğrencilerin ilgilerini çekecek konulara alanla ilişkilendirilerek yer verilmeli, uygulama derslerine daha çok zaman ayrılmalı ve ÖMB dersleri için bu bölümlerde görev alacak öğretim elemanlarının seçiminde, din eğitimcilerine öncelik tanınmalı, benzer çalışmalar farklılaştırılarak yapılmalıdır.

Kaynaklar

- Akkaya, N. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25.
- Aksoy, M. E. (2010). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 197-212.
- Balcı, A. (2001). *Sosyal Bilimlerde Araştırma- Yöntem, Teknik ve İlkeleri* (3. bs.). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Başbay, M., Ünver, G. ve Bümen, N. T. (2009). Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları: Boylamsal Bir Çalışma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 59, 345-366.
- Bilgin, B. (1980). *Türkiye’de Din Eğitimi ve Liselerde Din Dersleri*. Ankara: Emel Matbaacılık.
- Bozdoğan, A. E., Aydın, D. ve Yıldırım, K. (2007). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 8(2), 83-97.
- Bulut, İ. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Değerlendirilmesi (Dicle ve Fırat Üniversitesi Örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13-24.
- Büyükkaragöz, Ş. Savaş ve Diğerleri. (1998). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş (Eğitimin Temelleri)*. Konya: Mikro Yayınları.
- Çapa, Y. ve Çil, N. (2000). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler açısından İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 69-73.
- Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum ve Mesleki Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Program ve Fakültelerine Göre İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 33-53.
- Çeliköz, N. ve Çetin, F. (2004). Anadolu Öğretmen Lisesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarını Etkileyen Etmenler. *Milli Eğitim Dergisi*, 32(162), 136-145.
- Çetin, F. (2009). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Yönelik Tutumları. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 58-64.

- Demirtaş, H., Cömert, M. ve Özer, N. (2011). Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnançları ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 36(159).
- Derman, A., Özkan, E., Altuk, Y. G. ve Mülazımoğlu, İ. E. (2008). Kimya öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 2, 113-127.
- Durmuşoğlu, M. C., Yanık, C. ve Akkoyunlu, B. (2009). Türk ve Azeri Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 76-86.
- Erkuş, A., Sanlı, N., Bağlı, M.T. ve Güven, K. (2000). Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 25(116), 27-34.
- Gömlüksiz, M. N., Oral, B. ve Bulut, İ. (2006). Ortaöğretime Nitelikli Öğretmen Yetiştirmede Tezsiz Yüksek Lisans Uygulaması. Orta Öğretimde Yeniden Yapılanma Sempozyumu.
- Gürbüzürk, O. ve Genç, S. Z. (2004). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7), 47-62.
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Küçükahmet, L. (1989). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*(3. bs.). Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Milli Eğitim Temel Kanunu
- Oral, B. (2004). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 15, 88-98.
- Pehlivan, K. B. (2008). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-Kültürel Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 151-168.
- Sağlam, A. Ç. (2008). Müzik Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 59-69.
- Şeker, H., Deniz, S., Görgeç, İ. (2005). Tezsiz Yüksek Lisans Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Yeterlikleri Üzerine Değerlendirmeleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 42, 237-253.
- Tandoğan, Mehmet, M. (1998). Öğretmen ve Teknoloji. B. Özer (Ed.), *Çağdaş Eğitimde Yeni Teknolojiler*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.

- Tanel, R., Şengören, S. K. ve Tanel, Z. (2007). Fizik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tekerek, M. ve Polat, S. (2011). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. 5th International Computer & Instructional Technologies Symposium, Elazığ.
- Terzi, A. R. ve Tezci E. (2007). Necatibey Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 52, 593-614.
- Üstün, A. (2007). Farklı Branşlardaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 339, 20-27.
- Üstün, E., Erkan, S., Akman, B. (2004). Türkiye’de Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenliğe İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (2), 129-136.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Eğitim Yönetimi*, 12 (45), 109-127.
- Varış, F. (1988). *Eğitimde Program Geliştirme Teori ve Teknikler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- YÖK Yürütme Kurulu Kararı.
- Yüksel, S. (2004). Tezsiz Yüksek Lisans Programının Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarına Etkisi. *Uludağ Üniversitesi eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 355-379.
- Yüksel, S. (2009). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine İlişkin Görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(1), 435-455.

Attitudes of Department of Primary Culture of Religion and Ethics Education Students toward Teaching Certificate Courses

Mücahit ARPACI*

Abstract

In this study, the attitudes of students of the Department of Primary Education Religion Culture and Moral Education teaching certificate (OMB) towards classes are aimed to be examined according to the variables of gender and university. Research: In Ankara, Istanbul, Faculty of Medicine, Ondokuz Mayıs, Uludağ and Dicle University Faculty of Education Elementary Education Departments of Religion and Ethics conducted among senior year students studying at 226 universities during 2011-2012 academic years. Yuksel as a means of data collection (2009), scale was developed by the 42-item teaching certificate courses. In the study, teachers' attitudes descriptive scanning model was used and the scale of their answers were analyzed using SPSS program. Teaching Profession courses as a result of the research students, the instructors of courses teaching profession and the teaching profession have tried to look positive, Teaching classes were well aware of the necessity, whereas, there is a very positive attitude levels, teachers' attitudes towards the teaching profession and the university differ according to gender variable, the variable has not been determined by the difference.

---

* Asst. Prof. Dr., Dicle University, Faculty of Theology, Department of Religious Education

Address for correspondence: Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Diyarbakır

E-mail: mucahitarpaci@hotmail.com

Introduction

Teaching, as a profession, the importance of teaching and bringing up teachers are recent topics in history of education. Law No. 1739 “The Basic Law of National Education” describes teaching as follows: “Article 43: Teaching is an occupation of expertise which carries out the education, teaching and related administration activities of the state. Teachers are in charge of performing these tasks according to the aims of Turkish National Education and essential principles.

Accordingly, Law No: 1739 Basic Law of National Education defines teaching as a profession and all teacher candidates are obliged to have higher education.

Teacher training courses are one of the categories in teaching syllabus. These courses are provided in order to give teaching training in teaching institutions. Generally, these are known as the sum of courses that train the teacher candidates in how to act in special contexts, teach the essentials of teaching knowledge, talent and behavior and how to teach to whom and where, and these are also known as teaching formation courses (Küçükahmet, 1989). The gist of teacher training courses is to provide the candidate with the teaching proficiency.

As religious counselors at schools, teachers are expected to find out and develop the religion related talents. The facts that the religion is as old as humanity, all of the praised values, concepts and emotions of humanity such as human rights, democracy, equality, fellowship, resignation, altruism and respect are bound to religion and are set forth by sociology (Bilgin, 1980). In this respect, teachers of the Religion and Morals lessons carry the utmost importance. Because learning the religion with social and cultural aspects are a very sensitive topic.

Within this context, a project is carried out by the cooperation of Ministry of National Education, Higher Education Institute and World Bank in order to train the teachers of the Religion and Morals courses with higher qualifications via opening new departments called Primary Religion and Morals Teacher Training within Faculty of Theology, and also developing a syllabus for the mentioned programs and the consequences of this project came into sight in the year of 1997.

For the Religion and Morals lessons in 4th, 5th, 6th, 7th and 8th grades, in Theology Faculties which also hosts powerful Faculty of Education in addition to the syllabus of Theology, a quadrennial undergraduate program called Primary

Religion and Morals Teacher Training is constituted (according to the decision of Higher Education Council Executive Board) and these programs started to be enforced within 1998-1999 educational year. The teacher training credits are defined as 36 in the booklet issued by Higher Education Council in Primary Religion and Morals Lesson.

In 2006-2007 education year, all of the teacher training departments are moved to Faculty of Education and their syllabuses were also revised. The teacher training courses in Primary Religion and Morals Teacher Training program are as follows:

- Introduction to Training
- Training Psychology
- Teaching Principles and Methodology
- Teaching Technologies and Material Development
- Measurement and Evaluation
- Classroom Management
- Special Teaching Methodology I-II
- School Internship
- Counseling
- Special Training
- Turkish Educational System and School Administration
- Teaching Experience

According to the information above, one of the most important factors for teacher candidates in developing teaching knowledge, talent and attitude is the Teaching Proficiency Courses (TPC). Many researches have been done on the attitudes on teaching profession (Tekerek and Polat, 2011; Demirtaş et. al., 2011; Aksoy, 2010; Bulut, 2009; Yüksel, 2009; Çapri and Çelikkaleli, 2008; Derman et. al., 2008; Bozdoğan et. al., 2007; Aslan and Akyol, 2006; Üstün, 2005; Şeker, Deniz and Görgeç, 2005; Üstün et. al., 2004; Oral, 2004; Akpınar, 2004; Erkuş et. al., 2000). However there seems to be no research focusing on the attitudes of students on teaching profession in the Primary Religion and Morals Program.

Methodology

Model

This study investigates whether the attitudes of students in Primary Religion and Morals Program on TPC vary according to some specific factors. To do so, relational scanning method¹ is utilized. In this kind of research, the data is collected through the use of some tools from the sample. The current state of the problem is defined without any disruption (Balçı, 2002). The model is planned to have single factor (Balçı, 2002). The dependent variable in the model is the attitude of Primary Religion and Morals Lesson students on TCP lessons and the independent variables are sex and institution.

The Sample

The research is conducted in Ankara, İstanbul, Dokuz Eylül, Ondokuz Mayıs, Uludağ and lastly Dicle Universities and 226 respondents all of which are seniors in 2011- 2012 educational year. The faculties are defined by looking at the number of active students in Primary Religion and Morals Teacher Training Departments. Moreover, every geographical region is represented by a department. Atatürk University, Kazım Karabekir Faculty of Education is also included in the study but it is soon excluded because of the low response rate. The questionnaire is applied to the sample. Senior students are included in the study because they are thought to have taken the all TCP lessons.

1. What are their opinions on these courses?
2. Is there a significant difference on the attitudes of Religion and Morals Department students on TCP lessons according to their institutions?
3. Is there a significant difference on the attitudes depending on the gender?

The sample consists of Dokuz Eylül University (22.6 percent), İstanbul University (19.9 percent), Dicle University (16.8 percent), Uludağ University (15.9 percent), Ankara University (14.6 percent) and Ondokuz Mayıs University (10.2 percent) and the females (65.9 percent) were the majority. In all of these universities, the number of girls was higher in the mentioned departments.

---

¹ For relational scanning mode. See: Niyazi Karasar; *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayınevi, Ankara 1998, s.79-81.

Data Collection

The students are asked to fill in Teaching Proficiency Courses Questionnaire (TCPQ) developed by Yüksel (2009) and the tool contains five point Likert scale. The answers vary from strongly agree (5), agree (4), neutral (3), disagree (2) to strongly disagree (1). Some of the items were including reverse ideas and they are reversely coded. The scale consists of four factors and 42 items. The factors are teaching proficiency, teaching profession, teaching instruments and the necessity of TCP lessons. Total Item Correlation Coefficient is measured as .40. The reliability test implies that the scale is reliable (Cronbach alpha =.94). In brief, the scale is applied to the randomly defined senior students in different departments from different regions and the obtained data set is analyzed.

Data Analysis

The obtained data is encoded to Statistical Package for Social Science for Windows (SPSS 15.0) and the analyses are computed by the use of this program. For the analysis of the data initially the distribution of the data set is analyzed via skewness and kurtosis analyses and also Kolmogorov-Smirnov Test is applied. These analyses proved to be statistically significant ($p=.00$) which means that the data set has non-parametric features. In this respect, Kruskal- Wallis (as the number of variables is more than two) and Mann Whitney-U tests are utilized in order to detect whether there is a significant difference among the genders and universities. The Mann Whitney-U test is used in order to detect the differences in case the results of the Kruskal-Wallis test are significant. In this research the significance level is accepted as .05.

Conclusion and Implications

As the Primary Religion and Morals Teacher Training Departments are again under the umbrella of Faculty of Theology, we assume that training Religion and Morals teachers are going to be discussed again. In such a period, this study aims to investigate the attitudes of Primary Religion and Morals Teacher Training Department seniors on TCP lessons. The results indicate that the seniors have positive attitudes on teaching as a profession and their lecturers, although they have the belief of the fact that TCP lessons are utmost important, they have negative attitudes on these courses. Former studies in the literature support these findings.

When the results of the study are approached in a holistic manner, the attitudes of seniors are affected by the quality of the received education rather than their personal qualities. So, following research should follow a methodology to investigate the suitability of the syllabus to the students' needs, the ideas on TCP lessons and the profile of the lecturers. With this kind of research, uplifting the syllabus and developing more positive attitudes among teacher candidates should be possible.

The seniors reported the problem of low relationship between TCP lessons and Religion syllabus with the highest degree. Students also complain about the fact that the topics are not suitable for daily usage in TCP lessons. Teaching as a profession requires a supplementary education which covers TCP lessons and liberal education. These areas are integrated. TCP lessons might look as if they bring in teaching abilities but these abilities are worthless without knowledge. For instance, the introduction to teaching cannot be separated from Religion training, the history of religion training and the institutions of religion training. The same situation is valid for the other TCP lessons. This can only be achieved by including religion education in TCP lessons.

According to the findings of the study, there is need for research investigating the reasons of negative attitudes on TCP lessons. The initial research might include the relationship between TCP lessons and Religion Training syllabus. This can be assessed by following research.

This research has some implications: TCP lessons should be revised and enriched, students should be encouraged to perform actively in classes, the syllabus of TCP lessons should be regularly revised in order to attract the attention of the students, more time should be spent on application of lessons, specialized lecturers on religion should be employed in these departments and similar studies might be done.

Keywords - Primary education religious culture and ethics teacher training, Teaching certificate courses